

תולדות בית ה' בוואלאז'ין

מוסר מפעם לפעם שיעורים בעת העדרו של חמיו רבי איצ'לה בישיבה, שהיה עסוק וטרוד למאד בטודותיו לטובת כלל ישראל.

בשנת תר"ז ורבי איצ'לה כבן ששים ושבע שנה, הוא כותב לרבי יהושע לעווין: "... אהובי ידידי עם שלפי כוחותי המצומקים במגינת לב מדעלמא וידידי בהורעת השעה כזו ר"ל לעת זקנה קשיא עלי הכתיבה גם בשבתי בביתי ואף כי בלכתי בדרך ...". דברים אלו הם מסוף תקופתו. כמדומה שלא נטעה אם נביא כאן גם את דבריו שכתב בהקדמה ל"נפש החיים" המתייחס לתחילת תקופתו "הורעת השעה בעו"ה היא שגרמה, כי מיום שהורם העטרה, טובה בעינינו לא ראינו, ונשארתי כאיש נדהם רצוץ לבב, מאשר השתרג, ומשתרג".

אכן שנים קשות היו לכלל ולפרט, לישיבה ולעמך, בתקופת רבי איצ'לה, ואמנם נשא בעז את כל התלאות, אך הן הלכו וגברו. רבי איצ'לה התבטא פעם על עצמו שמחמת תלאות הכלל ועיסוקו בהן "כרמי שלי לא נטרתי".

המאפיין הוא שראש הישיבה נתעלה למרומים למגינת לב כל ישראל בפתאומיות בעת היותו בדרכים לטובת הכלל ולטובת הישיבה, בעש"ק כ"ו אייר תר"ט בעת שהתארח בבית מוקיריו משפחת עליאשברג המפורסמת. כפי שמספרים נקבר ר' איצ'לה באיוועניץ, בגלל שפטירתו אירעה ביום הששי אחה"צ ולא היה סיפק להביאו לוואלאז'ין. איוועניץ בכלל ומשפחת הגבירים עליאשברג מאיוועניץ בפרט, תמכו במאד בישיבה לאורך כל השנים, עד כדי שנהפכה משפחת עליאשברג כמעט לחלק מהנוף של הישיבה, וידידות גדולה שררה בינם ל"משפחת בית הרב".

הספרים נערכו על רבי איצ'לה. ניכר היה מתוך ההספרים, שעם פטירתו חלפו להן תקופות רבות ההוד לבלי חזור שוב. הנה קטע מתוך דברי ההספד שנשא הגאון רבי יוסף פיימר אבד"ק סלוצק (מתלמידי רבנו חיים): "...אחד היה בדורנו גאון עוזנו רשכב"ה החסיד וקדוש רבנו אלי' מוילנא, רבנו בדורו כמשה בדורו. ואחריו תלמידו שסמך ירו עליו מו"ר הגאון האמיתי החסיד מ' חיים זצוק"ל ר"מ דק"ק וואלאז'ין. ואחריו נשאר לנו בנו הגאון הצדיק וחכם מ' יצחק ר"מ דק"ק הנ"ל שהי' בו מעין חכמת וצדקת מר אביו, והיה דומה לנו כאילו מו"ר מר אביו חי..."

זכר רבי איצ'לה נחרט בזכרון כלל ישראל לדורותיו כ"נשיא ישראל" וכ"חכימי דיהודאי" עקב הנהגתו את הכלל בשנותיו הקשות והמעיקות.

הניח אחריו בן אחד, הוא הרב רבי אליהו זלמן, [חתנו של רבי אליהו זלמן היה הגאון רבי יהושע העשיל לוין], וכן חמשה חתנים, ביניהם שנים אשר הוזכרו לעיל, אשר עוד בחיים חיותו של רבי איצ'לה הגידו כבר שיעורים בישיבה.